

BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ

BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING

INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za period januar/siječanj-juli/srpanj 2010. godine

Sarajevo, septembar/rujan 2010. godine

Sadržaj:

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	5
1.1. <i>Industrijska proizvodnja</i>	5
1.2. <i>Tržište rada BiH</i>	5
2. Javne finansije.....	7
2.1. <i>Indirektni porezi u BiH</i>	7
2.2. <i>Prihodi od direktnih poreza i doprinosa u BiH</i>	7
2.3. <i>Izvršenje budžeta entitetskih Vlada</i>	8
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	8
3.1. <i>Cijene – Indeks potražračkih cijena (CPI)</i>	8
3.2. <i>Monetarni agregati</i>	9
3.3. <i>Prosječna obavezna rezerva</i>	10
3.4. <i>Devizne rezerve Centralne banke BiH</i>	11
3.5. <i>Depoziti</i>	11
3.6. <i>Kredit</i>	12
3.7. <i>Berze</i>	13
4. Vanjski sektor.....	13
5. Strane direktne investicije.....	14

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH. „Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period.

Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno – četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

Postepeni oporavak evropske ekonomije u prvom polugodištu se samo djelomično odrazio u BiH. Naime, uprkos početku oporavka izvoza čini se da je BH ekonomija najvjerojatnije stagnirala u prvom polugodištu 2010. To je prema kratkoročnim indikatorima bio rezultat pada finalne potrošnje, investicija i uvoza s jedne, te porasta izvoza s druge strane. Naime, negativni trendovi na tržištu rada, te pad novčanih priliva iz inostranstva su doveli do pada raspoloživog dohodka domaćinstava koji je uz skroman porast javnih prihoda rezultirao padom privatne i javne potrošnje. Pored toga, problemi u finansiranju, te povećana rizičnost investicija su rezultirali nastavkom prošlogodišnjeg pada investicija. Ovakav pad domaće tražnje je neminovno doveo do pada uvoza koji čak ni uz djelomičan oporavak izvoza nije bio dovoljan da nadjača negativan doprinos rastu domaće tražnje. U prilog stagnaciji ekonomske aktivnosti takođe govore i indikatori iz realnog sektora. Naime, u prvom polugodištu je zabilježen tek blagi porast industrijske proizvodnje (1,3%), pad građevinskih radova (od 27%), realni pad maloprodaje, stagnacija trgovine, te blagi porast turizma i ugostiteljstva.

Pad finalne potrošnje u prvom polugodištu 2010. je bio rezultat realnog pada privatne uz skroman porast javne potrošnje. Osnovni razlozi za to su bili smanjenje raspoloživog dohodka domaćinstava i skroman porast javnih prihoda. Pad raspoloživog dohodka je prije svega bio rezultat sve snažnijih negativnih trendova na tržištu rada, ali takođe i nastavka prošlogodišnjeg snažnog smanjenja novčanih priliva građana iz inostranstva. Pored toga, rast potrošačkih cijena u 2010. je nakon deflacije u prethodnoj godini umanjio kupovnu moć i onako reduciranog raspoloživog dohodka, dok je smanjena kreditna aktivnost banaka dodatno ugrozila finansiranje privatne potrošnje. Domaća proizvodnja i uvoz potrošačkih dobara, te promet u maloprodaji ukazuju da je snažan pad raspoloživog dohodka bio praćen padom privatne potrošnje tako da je štednja sektora domaćinstava najvjerojatnije ostala približno nepromjenjena ili u najgorem slučaju neznatno smanjena u odnosu na prethodnu godinu. S druge strane, preliminarni podaci o konsolidovanim budžetima BiH ukazuju na blag nominalni i realni porast javne potrošnje.

Recesijom izazvan snažan dvocifreni pad investicija iz 2009. godine je nastavljen u prvom polugodištu 2010. i to skoro nepromjenjenim intenzitetom. Ovakav pad je rezultat smanjenja kako privatnih tako i javnih investicija. Kao glavni uzroci se pripisuju slabi poslovni rezultati preduzeća u protekle skoro dvije godine, povećani rizici investiranja obzirom na pad i spori oporavak izvozne tražnje, te skroman porast javnih prihoda. Finansiranje privatnih investicija je dodatno otežano uslijed reducirane dostupnosti bankarskih kredita, te pada direktnih stranih ulaganja koji prisutni skoro od samog početka svjetske finansijske krize.

Negativna štednja sektora preduzeća i vlade, te stagnacija štednje domaćinstava su doveli do kakvog takvog smanjenja bruto nacionalne štednje u prvom polugodištu. Uprkos tome, znatno snažniji pad investicija je više nego prepolovio deficit tekućeg računa u poređenju sa istim periodom prethodne godine . Pad deficita tekućeg računa u prvom polugodištu karakteriše prije svega značajan pad vanjsktrgovinskog deficita roba od 14,5%, praćenog dvocifrenim smanjenjem tekućih priliva po osnovu transfera i dohodaka. Pad robnog deficita u prvom polugodištu je bio rezultat snažnog porasta vrijednosti robnog izvoza od 32% i skromnog porasta uvoza od 4,5. Ipak, imajući u vidu ogroman skok cijena energenata i metala, a djelomično i hrane, te dominantnu ulogu ovih kategorija u ukupnom porastu izvoza i uvoza, realni rast robnog izvoza se najvjerovatnije kretao između 5-10% dok je uvoz zabilježio realni pad od 3-5%. Tako je brži oporavak izvoza u odnosu na uvoz doveo do pozitivnog doprinosa vanjskog sektora ukupnom ekonomskom rastu u prvom polugodištu.

Nastavak oporavka prije svega EU ekonomije bi u skorijoj budućnosti mogao dodatno ojačati tražnju za BiH izvozom i na taj način još više ojačati postojeće trendove početka ekonomskog oporavka u BiH.

Napomena: Ova „Informacija“ je sastavljena na temelju raspoloživih podataka koji su dostavljeni od proizvođača podataka sa **julom/srpnjom 2010. godine.**

1. Realni sektor

1.1. Industrijska proizvodnja u BiH

Tokom 2009. godine u Bosni i Hercegovini zabilježen je pad industrijske proizvodnje od 3,3% u odnosu na prošlu godinu. Podaci iz prvog polugodišta 2010. godine ukazivali su na to da je BiH privreda ušla u fazu stabilizacije i blagog oporavka. Međutim proces oporavka je još uvijek nedovoljan i nije na nivou zemalja EU iz razloga što određene industrijske grane još uvijek trpe posljedice prošlogodišnje krize. Tako prema podacima BHAS-a industrijska proizvodnja u BiH u periodu januar - juli 2010. godine bilježi skromno povećanje proizvodnje od 0,2% u odnosu na isti period prethodne godine. Mjesečni podaci o industrijskoj proizvodnji u BiH iz prethodnih mjeseci bili su dosta ohrabrujući i ukazivali da se BiH privreda polako ali sigurno oporavlja nakon prošlogodišnje krize. Međutim prema podacima za juli 2010. godine, došlo je do iznenadnog pada industrijske proizvodnje u BiH od 4,7% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. U julu 2010. godine evidentan je pad industrijske proizvodnje u oba BiH entiteta. Pad industrijske proizvodnje u RS-u u julu 2010. godine iznosio je 11,5%, dok je industrijska proizvodnja u FBiH u julu ove godine manja za 3,3% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Indeksi industrijske proizvodnje u BiH u 2010. godini.

Indeksi g/g		2007.	2008.	2009.	Januar	Februar	Mart	April	Maj	Juni	Juli	Jan-Juli
					2010.	2010.	2010.	2010.	2010.	2010.	2010.	2010.
Industrijska proizvodnja	FBiH	108,6	107,9	88,4	100,1	103,5	102,5	102,6	104	96,7	96,7	101,6
	RS	101,4	116,8	119	111	101,8	105,8	111,0	112	101,5	88,5	104
fizički obim	BiH	-	-	96,7	99,5	99,5	104,3	102,7	105	95,7	95,3	100,2

1.2. Tržište rada BiH

Prosječan broj zaposlenih lica u BiH u periodu I-VI 2010. godine je iznosio 677,2¹ hiljada i manji je za 2,6% u odnosu na prvo polugodište 2009. godine. Već tradicionalno najveći doprinos smanjenju broja zaposlenih je bio u okviru privatnog sektora u oblastima prerađivačke industrije, trgovine na veliko i malo, građevinarstva i ugostiteljstva. Glavni razlozi smanjenja broj zaposlenih su skroman a u nekim privrednim granama negativan obim proizvodnje/poslovanja. U prerađivačkoj industriji broj zaposlenih lica je smanjen za 7,2% u prvoj polovini 2010. godine. Kako je i obim građevinskih radova u BiH značajno smanjen tako je i broj zaposlenih u ovoj grani umanjen za 10,5% u istom periodu. Privredna grana sa velikim brojem zaposlenih u BiH - trgovina na veliko i malo, zabilježila je smanjenje broja zaposlenih lica 5,1%, dok je broj zaposlenih u ugostiteljstvu smanjen za 11,9% u prvoj polovini 2010. godine.

Analogno smanjenju broja zaposlenih lica u BiH je došlo do povećanja broja nezaposlenih lica. Prosječan broj nezaposlenih u BiH u periodu I-VII 2010. godine je iznosio 515,9 hiljada lica što je za 4,8% više u odnosu na isti period 2009. godine. Povećanje broja nezaposlenih lica je najvećim dijelom u kategoriji stučnih² lica. Međutim iako broj nezaposlenih lica raste, zapaženo je da stopa

¹ Agencija za statistiku BiH je objavila revidirane podatke o broju zaposlenih u BiH za period septembar 2009. godine do mart 2010. godine.

² Stručna lica čine KV, VKV, SSS, VŠS i VSS stepen obrazovanja.

rasta postepeno usporava (tabela ispod). Zvanična stopa nezaposlenosti u BiH je u prvih šest mjeseci 2010. godine iznosila 43,4% dok je anketana stopa nezaposlenosti za 2010. godinu iznosila 27,2%. Prosječne neto plate u BiH su u prvoj polovini 2010. godine ostale gotovo nepromijenjene u odnosu na 2009. godinu. Tako je prosječna neto plata u BiH u pomenutom periodu iznosila 794 KM i veća je za 0,5% u odnosu na isti period 2009. godine. Usporenom rastu neto plate u BiH je najviše doprinijelo smanjenje neto plata u RS od 1% ali i skroman rast neto plata u FBiH od 1%. Ako se uzme u obzir da je u BiH u istom periodu zabilježena inflacija od 2,1% realna neto plata u BiH je bila manja za 1,5%. Iako su plate u javnom sektoru u prvoj polovini 2010. godine smanjene za 1,7% g/g, veće su od plata u privatnom sektoru za 38% koji je zabilježio rast prosječne neto plate od 1,9% u istom periodu.

Prosječna penzija u BiH u periodu I-VII 2010. godine je iznosila 333,3³ KM i manja je za 1,3% u odnosu na isti period 2009. godine, dok je realni rast penzija bio izrazito negativan i iznosio 3,3%. Uprkos otežanom prilivu sredstava minimalna penzija u oba entiteta je takođe ostala nepromijenjena i iznosila 296 KM u FBiH i 160 KM u RS.

	Broj zaposlenih lica u BiH	Stopa rasta (g/g)
I 2010.	678.704	-2,7%
II 2010.	677.084	-2,8%
III 2010.	676.358	-2,5%
IV 2010.	676.802	-2,5%
V 2010.	677.221	-2,5%
VI 2010.	676.997	-2,4%
I-VI 2010.	677.194	-2,6%
	Broj nezaposlenih lica u BiH	Stopa rasta (g/g)
I 2010.	516.121	5,7%
II 2010.	519.462	5,6%
III 2010.	519.207	5,2%
IV 2010.	515.685	4,6%
V 2010.	512.243	4,4%
VI 2010.	512.153	4,0%
VII 2010.	516.262	3,9%
I-VII 2010.	515.876	4,8%
	Prosječna neto plata u BiH (KM)	Stopa rasta (g/g)
I 2010.	789	0,7%
II 2010.	782	-1,0%
III 2010.	798	0,9%
IV 2010.	799	0,7%
V 2010.	795	1,1%
VI 2010.	798	0,7%
I-VI 2010.	794	0,5%
	Prosječna penzija u BiH (KM)	Stopa rasta (g/g)
I 2010.	334,0	-1,3%
II 2010.	333,7	-1,5%
III 2010.	333,6	-1,4%
IV 2010.	332,8	-1,3%
V 2010.	333,4	-1,3%
VI 2010.	333,1	-1,3%
VII 2010.	332,2	-1,0%
I-VII 2010.	333,3	-1,3%

³ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog boja penzionera u svakom od BH entiteta u ukupnom broju penzionera.

2. Javne finansije

2.1. Indirektni porezi u BiH

Ukupni prihodi od indirektnih poreza u periodu januar-juni 2010. godine, u odnosu na isti period 2009. godine bilježe rast od 6,1%, što predstavlja direktan rezultat rasta prihoda od akciza i putarina. **Kod prihoda od carina** u navedenom vremenskom okviru evidentiran je pad od 17,9%. Ovaj pad predstavlja nastavak negativnog trenda iz 2009. godine, uslijed stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) i smanjenja uvoza. **Prihodi od PDV-a**, u periodu januar-juni 2010. godine nalaze se na istom nivou kao i u 2009. godini. S druge strane, **prihodi od akciza**, u periodu januar-juni 2010. godine, poređeni sa 2009. godinom bilježe rast od 21,7%, što je rezultat harmonizacije sa Evropskom unijom i usaglašavanjem modela i visine akciza sa zemljama u okruženju. Slično prihodima od akciza i **prihodi od putarina** u posmatranom razdoblju bilježe rast od 64,2%.

(u milionima KM za period januar-juni)

Indirektni porezi	2009	2010	Trend
Carine	172	141	-17,9%
Akcize	455	554	21,7%
PDV	1311	1319	0,6%
Putarine	86	141	64,2%
Ukupno	1651	1752	6,1%

2.2. Prihodi od direktnih poreza i doprinosa u BiH

Prihodi od direktnih poreza u prvom tomjesečju 2010. godine u FBiH bilježe rast od 6,9%. S druge strane u RS prihodi od direktnih poreza su u periodu januar-juni 2010. godine u odnosu na isti period u 2009. godini pali za 16,6%. Prihodi od doprinosa za predstavljeni vremenski okvir u FBiH su porasli za 9,4%, dok je u RS evidentiran pad od 1,4%. Kod ukupnih prihoda, generisanih kod entitetskih poreskih uprava, koji pored direktnih poreza i doprinosa, uključuju i ostale takse, kazne i naknade evidentiran je rast od 9,1 % u FBiH i pad od 5,1% u RS.

(u milionima KM)

Naziv prihoda	FBiH (januar-juni)			RS februar (januar-juni)		
	2009	2010	%	2009	2010	%
Direktni porezi	265,6	284,0	6,9%	207,3	172,9	-16,6%
Porez na platu	129,0	135,1	4,7%	63,0	59,6	-5,4%
Porez na dobit	86,7	109,5	26,4%	90,0	72,3	-19,6%
Porezi građana	48,0	37,2	-22,5%	26,0	26,3	1,1%
Ostali porezi	1,9	2,2	13,3%	28,3	14,8	-47,9%
Ostale takse, kazne i naknade	158,7	175,6	10,6%	137,6	133,7	-2,8%
Doprinosi	1.117,8	1.222,7	9,4%	569,2	561,1	-1,4%
PIO	632,3	678,2	7,3%	298,0	299,2	0,4%
Zdravstvo	434,2	489,0	12,6%	236,0	226,8	-3,9%
Nezaposleni	51,3	55,6	8,3%	12,0	11,5	-4,4%
Dječija zaštita	-	-	-	23,0	22,4	-2,4%
Zapošljavanje invalida	-	-	-	0,2	1,2	-
Ukupno (direktni porezi + ostale takse, kazne i naknade + doprinosi)	1.542,2	1.682,3	9,1%	914,2	867,8	-5,1%

2.3. Izvršenje budžeta entitetskih Vlada

Ukupni prihodi ostvareni u budžetu Federacije BiH u prvih pet mjeseci 2010. godine u odnosu na isti period 2009. godine bilježe rast od 9,6%. Prihodi u budžetu Republike Srpske su za period januar-maj 2010. godine viši za 2,2% u odnosu na isti period 2009. godine. Rashodi za posmatrano razdoblje u FBiH bilježe rast od 39,4%, odnosno rast od 18,9% u RS.

(u milionima KM za period januar-maj)

Federacija BiH	2009	2010	%
Prihodi	463,85	508,50	9,6%
Porezni prihodi	391,01	458,39	17,2%
Neporezni prihodi	72,84	50,10	-31,2%
Rashodi	403,43	562,29	39,4%
Plaće i naknade	73,07	62,93	-13,9%
Materijal i usluge	18,70	29,31	56,8%
Tekući transferi	245,03	376,03	53,5%

(u milionima KM za period januar-maj)

Republika Srpska	2009	2010	%
Prihodi	533,78	545,29	2,2%
Porezni prihodi	135,98	473,50	248,2%
Neporezni prihodi	67,97	70,89	4,3%
Rashodi	575,95	684,59	18,9%
Plaće i naknade	256,43	252,80	-1,4%
Materijal i usluge	29,98	24,05	-19,8%
Subvencije i transferi	242,10	112,53	-53,5%

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

3.1. Cijene – Indeks potrošačkih cijena (CPI)

Inflacija u BiH u periodu I-VII 2010. godine je iznosila 2%. Rast opšteg nivoa cijena u BiH je bitno determinisao rast cijena u kategorijama transporta, stanovanja i energenata te alkohola i duvana. Tako su cijene u kategoriji transporta u navedenom periodu porasle za 9% pri čemu je najveći doprinos bio u kategoriji benzina i maziva. U kategoriji alkohola i duvana cijene su i dalje nastavile rasti izrazito visokom stopom od 26,8%. Uzrok ovakvih promjena jesu uvedene dodatne akcize na duvan i duvanske proizvode od 01.01.2010. godine. Cijene hrane u BiH su se nastavile smanjivati u periodu I-VII 2010. godine (2,4%).

CPI - BiH	g/g
I 2010.	101,4
II 2010.	101,7
III 2010.	101,9
IV 2010.	102,4
V 2010.	102,6
VI 2010.	102,5
VII 2010.	101,8
I-VII 2010.	102,0

3.2 Monetarni agregati⁴

Na kraju prvog polugodišta tekuće godine novčana masa (M2) je zadržala pozitivnu stopu rasta. Na kraju posmatranog perioda ukupna novčana masa je iznosila preko 13,4 milijardi KM, što predstavlja stagniranje rasta kako na godišnjem, tako i na mjesečnom nivou (što se može vidjeti iz donje tabele).

Na kraju sedmog mjeseca ukupna novčana masa je dostigla nivo od oko 13,6 milijardi KM. Tokom posmatranog mjeseca na godišnjem nivou sve kategorije novčane mase su zabilježile rast (M1 i QM), jedino tokom zadnjeg mjeseca na mjesečnom nivou štedna kategorija novčane mase QM bilježi smanjenje. Detaljnije prikaz se nalazi u tabeli ispod.

U milionima KM

Period	Gotovi na izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Ostali depoziti po viđenju kod monetarnih vlasti	Rezervni novac (M0)	Gotovi na izvan banaka	Depoziti po viđenju u domaćoj valuti	Transakcijski novac (M1)	Oročeni i štedni depoziti u domaćoj valuti	Depoziti po viđenju u stranoj valuti	Oročeni i štedni depoziti u stranoj valuti	Kvazi novac (QM)	Monetarni agregati ; M2 (M1+QM)
Jan-10	2.275,5	3.162,3	4,9	5.442,7	2.002,0	3.875,5	5.877,5	1.777,4	1.398,2	3.931,1	7.106,7	12.984,2
Feb-10	2.269,6	3.176,2	4,3	5.450,1	2.006,0	3.846,1	5.852,1	1.791,9	1.424,9	3.967,7	7.184,5	13.036,6
Mar-10	2.254,9	3.319,1	3,8	5.577,8	1.974,6	3.907,5	5.882,1	1.774,0	1.572,0	3.992,2	7.338,2	13.220,3
Apr-10	2.269,5	3.289,2	5,0	5.563,7	2.005,0	4.008,0	6.013,0	1.714,3	1.667,2	3.986,9	7.368,4	13.381,4
Maj-10	2.278,0	3.250,5	4,5	5.533,0	1.980,8	4.064,4	6.045,2	1.700,6	1.634,4	4.037,0	7.372,0	13.417,2
Jun-10	2.286,5	3.082,3	7,1	5.375,9	1.989,6	3.871,9	5.861,5	1.789,2	1.684,5	4.086,4	7.560,1	13.421,6
Jul-10	2.348,1	3.179,9	7,0	5.535,0	2.072,9	4.017,5	6.090,4	1.807,4	1.636,3	4.037,9	7.481,6	13.572,0
stope rasta g/g u %												
Jan-10	-4,6%	1,2%	-22,2%	-1,3%	-3,9%	6,3%	2,6%	-1,6%	-6,8%	12,0%	4,2%	3,5%
Feb-10	-3,2%	3,2%	-25,9%	0,4%	-2,6%	6,9%	3,4%	1,8%	-5,8%	11,6%	5,2%	4,4%
Mar-10	-2,7%	10,9%	-41,5%	4,9%	-2,0%	10,2%	5,8%	0,7%	7,1%	10,4%	7,2%	6,6%
Apr-10	-3,9%	10,6%	-62,1%	4,0%	-4,6%	17,0%	8,8%	-2,9%	14,2%	10,0%	7,5%	8,1%
Maj-10	-2,1%	15,4%	-29,7%	7,5%	-1,6%	13,7%	8,2%	-2,3%	12,4%	11,3%	8,1%	8,1%
Jun-10	-0,8%	9,7%	-15,5%	4,9%	0,2%	7,0%	4,6%	5,9%	17,7%	11,8%	11,6%	8,4%
Jul-10	1,5%	-3,1%	89,2%	-1,2%	2,0%	12,6%	8,7%	5,6%	12,2%	9,2%	8,9%	8,8%
stope rasta m/m u %												
Jan-10	0,3%	-6,3%	-18,3%	-3,6%	-0,4%	-0,1%	-0,2%	-0,3%	-3,0%	1,1%	-0,1%	-0,1%
Feb-10	-0,3%	0,4%	-12,2%	0,1%	0,2%	-0,8%	-0,4%	0,8%	1,9%	0,9%	1,1%	0,4%
Mar-10	-0,6%	4,5%	-11,6%	2,3%	-1,6%	1,6%	0,5%	-1,0%	10,3%	0,6%	2,1%	1,4%
Apr-10	0,6%	-0,9%	31,6%	-0,3%	1,5%	2,6%	2,2%	-3,4%	6,1%	-0,1%	0,4%	1,2%
Maj-10	0,4%	-1,2%	-10,0%	-0,6%	-1,2%	1,4%	0,5%	-0,8%	-2,0%	1,3%	0,0%	0,3%
Jun-10	0,4%	-5,2%	57,8%	-2,8%	0,4%	-4,7%	-3,0%	5,2%	3,1%	1,2%	2,6%	0,0%
Jul-10	2,7%	3,2%	-1,4%	3,0%	4,2%	3,8%	3,9%	1,0%	-2,9%	-1,2%	-1,0%	1,1%
prosječni rast za prvih sedam mjeseci g/g u %												
2009.	0,2%	-18,9%	26,5%	-11,5%	-2,5%	-9,1%	-6,8%	6,2%	-5,6%	7,5%	4,0%	-1,2%
2010.	-2,3%	6,8%	-15,4%	2,7%	-1,8%	10,4%	5,9%	1,6%	7,3%	10,9%	7,7%	6,9%
prosječni rast za prvih sedam mjeseci m/m u %												
2009.	-1,4%	0,8%	2,3%	-0,2%	-1,7%	-0,5%	-1,0%	-0,1%	-0,5%	0,9%	0,3%	-0,3%
2010.	0,5%	-0,8%	5,1%	-0,3%	0,5%	0,5%	-0,5%	0,2%	1,9%	0,5%	0,7%	0,6%

Izvor: CBBiH

⁴ Prilikom pisanja informacije za prvih šest mjeseci, nedostajala je analiza monetarnih agregata za šesti mjesec, koji je sada uključen u ovu informaciju.

3.3 Prosječna obavezna rezerva⁵

Na kraju prvih šest mjeseci tekuće godine osnovica za obračun obavezne rezerve je dostigla nivo od oko 15,8 milijardi KM. Na kraju juna mjeseca osnovica po prvi put ove godine bilježi pozitivan rast (0,4% g/g).

Međutim, tokom svih mjeseci ove godine ukupna sredstva koja banke drže na računima kod CB, a za održavanje OR bilježe godišnji rast, a mjesečni rast na kraju zadnjeg posmatranog mjeseca ostaje negativan (vidjeti stope rasta u tabeli ispod). U isto vrijeme, može se primjetiti da i razlika (višak sredstava iznad OR) nastavlja da prati trend iz prethodnih mjeseci. Stopa OR je i dalje nepromjenjena - 10%, ali je došlo do promjene prosječna stopa po kojoj banke drže svoja sredstva kod CB (19%).

Na kraju jula mjeseca osnovica za obračun obavezne rezerve bilježi smanjenje od 34,4 % g/g. U isto vrijeme i prosječne obavezne rezerve, kao i ukupna sredstva koja banke drže na računima kod CB bilježe smanjenje. Tokom ovog mjeseca, prosječna stopa OR se ponovo povećala sa 19 na 20%. Detaljnije se može vidjeti u tabeli ispod.

U milionima KM

Period	Osnovica za obračun obavezne rezerve	Prosječne obavezne rezerve	Prosječna gotovina u trezorima banaka	Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	Ukupna sredstva za održavanje obavezne rezerve	Razlika	Prosječna stopa obavezne rezerve	Stopa obavezne rezerve
Jan-10	15.764,6	1.623,9	...	3.203,2	3.203,2	1.579,2	20%	10%
Feb-10	15.688,3	1.613,4	...	3.086,2	3.086,2	1.472,8	20%	10%
Mar-10	15.649,5	1.604,4	...	3.024,7	3.024,7	1.420,3	19%	10%
Apr-10	15.790,4	1.630,7	...	3.144,5	3.144,5	1.513,8	20%	10%
Maj-10	15.873,7	1.645,8	...	3.096,2	3.096,2	1.450,4	20%	10%
Jun-10	15.788,5	1.644,2	...	3.041,8	3.041,8	1.397,6	19%	10%
Jul-10	10.286,6	1.077,4	...	2.064,3	2.064,3	986,9	20%	10%
stope rasta g/g u %								
Jan-10	-7,8%	-20,7%	...	1,9%	1,9%	44,1%		
Feb-10	-7,8%	-20,7%	...	0,9%	0,9%	43,8%		
Mar-10	-7,4%	-20,3%	...	1,1%	1,1%	45,3%		
Apr-10	-5,0%	-17,5%	...	7,5%	7,5%	59,4%		
Maj-10	-0,3%	0,2%	...	7,2%	7,2%	16,3%		
Jun-10	0,4%	2,2%	...	9,8%	9,8%	20,5%		
Jul-10	-34,4%	-32,7%	...	-28,1%	-28,1%	-22,3%		
stope rasta m/m u %								
Jan-10	0,3%	1,1%	...	7,9%	7,9%	15,9%		
Feb-10	-0,5%	-0,6%	...	-3,7%	-3,7%	-6,7%		
Mar-10	-0,2%	-0,6%	...	-2,0%	-2,0%	-3,6%		
Apr-10	0,9%	1,6%	...	4,0%	4,0%	6,6%		
Maj-10	0,5%	0,9%	...	-1,5%	-1,5%	-4,2%		
Jun-10	-0,5%	-0,1%	...	-1,8%	-1,8%	-3,6%		
Jul-10	-34,8%	-34,5%	...	-32,1%	-32,1%	-29,4%		
prosječni rast za prvih sedam mjeseci g/g u %								
2009.	-3,4%	-39,6%	...	-20,7%	-20,7%	73,9%		
2010.	-8,9%	-15,6%	...	0,0%	0,0%	29,6%		
prosječni rast za prvih sedam mjeseci m/m u %								
2009.	-1,4%	-5,5%	...	-1,2%	-1,2%	10,9%		
2010.	-4,9%	-4,3%	...	-4,2%	-4,2%	-3,6%		

Izvor: CBBiH

⁵ Prilikom pisanja informacije za prvih šest mjeseci, nedostajala je analiza obavezne rezerve za šesti mjesec, koji je sada uključen u ovu informaciju.

3.4 Devizne rezerve Centralne banke BiH⁶

Devizne rezerve na kraju juna mjeseca tekuće godine su dostigle nivo od oko 5,9 milijardu KM. Godišnja stopa rasta je još uvijek pozitivna, ali se zato na mjesečnom nivou nastavlja negativan trenda rasta. Detaljniji prikaz pojedinih kategorija deviznih rezervi može se vidjeti u tabeli ispod.

Ukupne devizne rezerve tokom jula mjeseca su dostigle nivo od oko 6,1 milijardi KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine zabilježile su smanjenje od 1,1% g/g, a u poređenju sa prethodnim mjesecom bilježe rast od 2,4% m/m. Detaljniji prikaz se može vidjeti u tabeli ispod.

U milionima KM

Godina	Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Bruto devizne rezerve	Neto devizne rezerve	Monetarna pasiva	Neto slobodne rezerve
Jan-10	64,1	5,9	105,7	3.042,3	2,2	2.814,6	6.034,7	6.033,8	5.523,5	583,0
Feb-10	68,2	4,5	85,7	3.081,3	2,3	2.797,3	6.039,3	6.038,4	5.517,0	510,3
Mar-10	68,4	3,5	72,6	2.942,0	2,2	3.104,8	6.193,5	6.192,6	5.666,9	525,7
Apr-10	73,7	3,5	103,9	2.455,1	2,4	3.511,7	6.150,3	6.149,4	5.670,6	478,8
Maj-10	81,3	1,8	75,5	2.430,1	2,6	3.523,6	6.114,9	6.116,9	5.617,9	496,0
Jun-10	84,3	1,9	103,1	2.209,1	3,6	3.551,3	5.953,4	5.952,2	5.459,9	492,3
Jul-10	75,1	2,7	69,4	2.386,5	2,0	3.562,9	6.098,6	6.097,6	5.619,1	478,5
stopa rasta g/g u %										
Jan-10	0,0%	1.375,0%	-31,7%	-37,7%	-95,4%	164,0%	-1,9%	-1,9%	-0,7%	-12,5%
Feb-10	0,0%	1.400,0%	-45,6%	-32,5%	-95,1%	115,5%	-0,4%	-0,4%	0,8%	-12,0%
Mar-10	18,8%	1.066,7%	-63,2%	-35,1%	-94,2%	153,3%	2,3%	2,3%	4,0%	-13,0%
Apr-10	33,3%	1.066,7%	-30,0%	-42,3%	-91,9%	143,7%	3,8%	3,8%	4,2%	-1,4%
Maj-10	41,4%	800,0%	-48,7%	-40,3%	-89,9%	147,3%	6,8%	6,8%	7,3%	1,0%
Jun-10	54,4%	850,0%	-32,3%	-48,6%	-84,5%	206,1%	4,7%	4,7%	5,1%	0,1%
Jul-10	33,6%	170,0%	-31,2%	-46,5%	-87,3%	132,1%	-1,1%	-1,1%	-0,9%	-3,5%
stopa rasta m/m u %										
Jan-10	1,3%	3,5%	-1,6%	-7,8%	0,0%	2,9%	-2,9%	-2,9%	-3,2%	0,9%
Feb-10	6,4%	-23,7%	-18,9%	1,3%	4,5%	-0,6%	0,1%	0,1%	-0,1%	2,2%
Mar-10	0,3%	-22,2%	-15,3%	-4,5%	-4,3%	11,0%	2,6%	2,6%	2,7%	0,8%
Apr-10	7,7%	0,0%	43,1%	-16,5%	9,1%	13,1%	-0,7%	-0,7%	0,1%	-8,9%
Maj-10	10,3%	-48,6%	-27,3%	-1,0%	8,3%	0,3%	-0,6%	-0,5%	-0,9%	3,6%
Jun-10	3,7%	5,6%	36,6%	-9,1%	38,5%	0,8%	-2,6%	-2,7%	-2,8%	-0,7%
Jul-10	-10,9%	42,1%	-32,7%	8,0%	-44,4%	0,3%	2,4%	2,4%	2,9%	-2,8%
prosječni rast za prvih sedam mjeseci g/g u %										
2009.	0,0%	-18,3%	342,6%	-16,2%	47,0%	13,5%	-9,4%	-9,4%	-11,9%	27,5%
2010.	25,9%	961,2%	-40,4%	-40,4%	-91,2%	151,7%	2,0%	2,0%	2,8%	-5,9%
prosječni rast za prvih sedam mjeseci m/m u %										
2009.	0,0%	48,8%	-8,0%	-0,7%	-14,5%	4,0%	-0,2%	-0,2%	-0,1%	-1,6%
2010.	2,7%	-6,2%	-2,3%	-4,2%	1,7%	4,0%	-0,2%	-0,2%	-0,2%	-0,7%

Izvor: CBBiH

⁶ Prilikom pisanja informacije za prvih šest mjeseci, nedostajala je analiza deviznih rezervi za šesti mjesec, koji je sada uključen u ovu informaciju.

3.5. Depoziti

I u šestom i u sedmom mjesecu 2010. godine ukupni depoziti zabilježili su pozitivan godišnji rast. Dok je u lipnju⁷ 2010. godine stopa rasta iznosila 7,14% g/g, u srpnju je rast nešto usporio, pa je godišnja stopa rasta iznosila 3,88%. Najveći udio u ukupnim depozitima imaju depoziti stanovništva, a potom slijede depoziti nefinancijskih poduzeća. Depoziti stanovništva na kraju šestog mjeseca zabilježili su rast od 15,41% g/g, dok je taj rast na kraju sedmog mjeseca iznosio 14,59% g/g. S druge strane, depoziti nefinancijskih poduzeća u istom razdoblju rasli su nešto skromnijim stopama: 3,59% g/g (lipanj 2010. godine) i 3,96% g/g (srpanj 2010. godine).

u mil. KM

Godina	Mjesec	Ukupni depoziti	Depoziti stanovništva	Depoziti nefinancijskih poduzeća ⁸	Depoziti opće vlade ⁹	Ostali depoziti ¹⁰
Stanje na kraju perioda						
2010.	01.	12.030	5.725	3.726	1.808	771
2010.	02.	12.024	5.816	3.714	1.731	763
2010.	03.	12.395	5.893	3.845	1.924	733
2010.	04.	12.450	5.979	3.852	1.864	755
2010.	05.	12.551	6.001	3.916	1.869	765
2010.	06.	12.518	6.068	3.816	1.829	805
2010.	07.	12.539	6.100	3.828	1.816	794
Stopa rasta g/g						
2010.	01.	0,52%	12,05%	-1,62%	-26,86%	28,55%
2010.	02.	0,97%	12,39%	-1,06%	-27,11%	26,23%
2010.	03.	5,29%	14,38%	2,72%	-15,93%	24,62%
2010.	04.	6,62%	13,95%	5,16%	-13,90%	25,27%
2010.	05.	6,64%	15,13%	6,67%	-16,55%	18,21%
2010.	06.	7,14%	15,41%	3,59%	-13,40%	27,83%
2010.	07.	3,88%	14,59%	3,96%	-25,23%	24,91%
Prosječna godišnja stopa rasta za sedam mjeseci						
2009.		-3,77%	-4,14%	4,71%	-19,97%	39,82%
2010.		4,44%	13,99%	2,78%	-19,85%	25,12%

Izvor: Centralna banka BiH

3.6. Krediti

Ukupni krediti i dalje bilježe smanjenje na godišnjoj razini. Krajem lipnja 2010. godine stopa rasta iznosila je -1,79% g/g, dok je krajem srpnja iznosila -1,00% g/g. Na negativan trend rasta kredita najveći utjecaj imali su smanjeni krediti sektoru stanovništva. Najvjerojatniji razlog smanjenih kredita stanovništvu jeste da je potražnja za kreditima smanjena. Stanovništvo u vremenu povećane nezaposlenosti i stagniranja plaća pokazuje veću sklonost štednji nego potrošnji. Ovi krediti krajem šestog mjeseca tekuće godine zabilježili su promjenu u odnosu na isto razdoblje prošle godine od -3,68%, dok je u sedmom mjesecu promjena iznosila -3,24% g/g. S druge strane, krediti plasirani

⁷ Budući da su podaci o bankarskom sektoru (kredit, depoziti, itd.) dati kumulativno na kraju razdoblja, vrijednosti na kraju mjeseca lipnja (kao i srpnja) predstavljaju vrijednosti za cijeli prvo polugodište tekuće godine (odnosno sedam mjeseci).

⁸ Prema CB BiH sektor nefinancijskih poduzeća čine nefinancijska javna poduzeća, nefinancijska privatna poduzeća i udruženja i neprofitne organizacije.

⁹ Sektor opće vlade čine sve razine vlada u BiH.

¹⁰ U ostalim depozitima su depoziti nebankarskih finansijskih institucija i ostali depoziti.

sektoru nefinancijskih poduzeća bilježe skromne, ali pozitivne godišnje stope rasta. Na kraju prvog polugodišta 2010. godine stopa rasta kredita nefinancijskim poduzećima iznosila je 1,21%, dok je za sedam mjeseci iznosila 1,77%.

u mil. KM

Godina	Mjesec	Ukupni krediti	Kreditni stanovništvu	Kreditni nefinancijskim poduzećima	Kreditni općoj vladi	Ostali krediti ¹¹
Stanje na kraju perioda						
2010.	01.	14.015	6.258	7.330	324	102
2010.	02.	14.090	6.222	7.430	341	97
2010.	03.	14.134	6.218	7.481	350	85
2010.	04.	14.158	6.226	7.494	357	81
2010.	05.	14.228	6.245	7.536	369	79
2010.	06.	14.238	6.287	7.501	373	77
2010.	07.	14.256	6.283	7.486	411	76
Stopa rasta g/g						
2010.	01.	-3,62%	-6,56%	-1,10%	20,47%	-37,08%
2010.	02.	-3,14%	-6,68%	-0,18%	19,81%	-36,09%
2010.	03.	-2,43%	-6,23%	0,61%	23,34%	-37,43%
2010.	04.	-1,99%	-5,64%	0,95%	19,88%	-35,40%
2010.	05.	-2,17%	-4,89%	1,67%	-17,62%	-33,11%
2010.	06.	-1,79%	-3,68%	1,21%	-16,85%	-30,07%
2010.	07.	-1,00%	-3,24%	1,77%	-8,21%	-26,70%
Prosječna godišnja stopa rasta za sedam mjeseci						
2009.		11,27%	7,87%	13,22%	104,44%	-27,56%
2010.		-2,31%	-5,28%	0,70%	5,83%	-34,86%

Izvor: Centralna banka BiH

3.7. Berze u BiH

Poredeći vrijednosti ukupnog prometa na Sarajevskoj i Banjalučkoj berzi u julu 2010. godine sa vrijednostima u julu 2009. godine zabilježen je rast od 129,27 % dok poredeći ukupan promet u julu 2010 u odnosu na ukupan promet u julu 2008. godine bilježi pad od 40,63%.

Na SASE je zabilježen pad prometa od 40,12 % u odnosu na jul 2009, a poredeći ukupan promet u julu 2010. odnosu promet u julu 2008. godine bilježi takođe značajan pad prometa od 87,18%.

Na BLSE je zabilježen rast prometa od 367% u odnosu na juli 2009 godine, dok ukupan promet u julu 2010 godine u odnosu promet u julu 2008. godine bilježi rast od 73,37%.

Promet (u KM)

Period	SASE	BLSE	UKUPNO
Jul-08	27,705,459.29	9,390,583.48	37,096,042.77
Jul-09	101,753,620.62	88,953,667.52	190,707,288.14
Jul-10	7,147,943.97	6,709,904.13	13,857,848.10

¹¹ U ostalim kreditima su krediti nebankarskim finansijskim institucijama i ostali krediti.

U isto vrijeme kapitalizacija u mjesecu maj 2008., 2009. i 2010. godine je iznosila:

Kapitalizacija (u KM)

Period	SASE	BLSE	UKUPNO
Jul-08	11,429,182,283.45	5,339,371,900.00	16,768,554,183.45
Jul-09	6,752,662,051.54	3,591,377,490.02	10,344,039,541.56
Jul-10	7,323,682,526.79	3,469,891,921.00	10,793,574,447.79

Procentualno poredeći vrijednosti kapitalizacije na SASE u julu 2010. godine sa vrijednostima u julu 2009. godine zabilježen je minimalan rast kapitalizacije od 2,87%, na BLSE pad od -1% ili ukupan rast kapitalizacije na obje berze u iznosu od 1,6%.

Poredeći vrijednosti u julu 2010. godine sa vrijednostima u julu 2008. godine ukupna kapitalizacija bilježi i dalje pad od 34,6%, SASE pad od 35% i BLSE pad od 33,7%.

4. Vanjski sektor

Vanjska trgovina robama, januar-juli 2010.

Za razdoblje januar - juli 2010. godine izvoz iz BiH je iznosio 4 milijarde KM i u odnosu na isti period prošle godine doživio je rast od 30,7%. Uvoz BiH za period januar – juli 2010. godine iznosio je 7,4 milijarde KM i u poređenju sa istim periodom takođe je doživio blagi rast u iznosu od 5,8%. Rezultat izvoza i uvoza BiH je trgovinski deficit koji je za prvih sedam mjeseci ove godine dostigao vrijednost od 3,4 milijarde KM i u poređenju sa prošlom godinom manji je za 13,4%.

Posmatrajući strukturu robne razmjene po najznačajnijim uvoznim i izvoznim stavkama za period januar - juli 2010. godine vidljivo je da su nafta i naftni derivati; mašine i aparati; bazni metali; te prehrana dominirali na strani uvoza, dok su najznačajnije izvozne pozicije bazni metali gdje kao i kod uvoza dominiraju aluminij, željezo i čelik, te njihovi proizvodi; rezervni dijelovi za autoindustriju; razni gotovi proizvodi kao što su namještaj, odjeća i obuća.

Bosna i Hercegovina je u periodu januar – juli 2010. godine uvezla mašine, aparate i mehaničke uređaje čiji je uvoz u prvih sedam mjeseci 2010. godine iznosio 958 miliona KM. U odnosu na isti period prošle godine, uvoz mašina je pao za 8,6.

Drugo mjesto po vrijednosti uvoza zauzimaju nafta i naftni derivati u iznosu od 921 milion KM u odnosu na isti period prošle godine, ostvaren je rast uvoza ove vrste proizvoda za 20%. Učešće nafte i naftnih derivata u ukupnom uvozu BiH iznosi oko 15%.

Značajan udio u strukturi bosanskohercegovačkog uvoza zauzimaju prehrambene prerađevine kojih je u periodu januar - juli 2010. godine uvezeno u iznosu od 777 miliona KM, i u odnosu na isti period prošle godine bilježe blagi pad od 1%.

Sljedeća značajna uvozna stavka su bazni metali kojih je BiH uvezla u iznosu od 673 miliona KM. Od baznih metala najviše su se uvozili željezo i čelik, njihovi proizvodi, te aluminij i proizvodi od aluminija. Usljed blagog ekonomskog oporavka koji se značajno odrazio na metalnu industriju uvoz baznih metala u period januar – juli 2010. godine u odnosu na isti period prošle godine doživio je rast za 11,7%.

Na strani izvoza baznih metala situacija je znatno bolja, jer je u prvih sedam mjeseci 2010. godine rast izvoza iznosio respektabilnih 57,2%, a posmatrano vrijednosno BiH je na inozemna tržišta izvezla 896 miliona KM ove kategorije proizvoda. Vrlo je bitno pronaći načina za uspješniji izvoz baznih metala, jer oni najznačajniji izvozni potencijal BiH.

Značajna kategorija izvoza je električna energija koje je BiH izvezla u iznosu od 345 miliona KM. Rast izvoza električne energije u prvih sedam mjeseci 2010. godine u odnosu na isti period prošle godinu iznosi oko 9%. Bitno je spomenuti da BiH u spoljnoj trgovini sa električnom energijom ostvaruje suficit, a pored toga BiH je lider u proizvodnji električne energije u poređenju sa zemljama regiona.

Kategorija raznih proizvoda gdje je uključen namještaj u period januar – juli 2010. godini ostvarila je izvoz od 377 miliona KM i učešće u ukupnom izvozu od oko 9,3%. U odnosu na isti period prošle godine izvoz namještaja doživio je rast od 28,5%. Međutim, bitno je spomenuti da industrija proizvodnje namještaja u BiH je u usponu i za očekivati je veći izvoz u narednom periodu, a samim time i korigovanje stope rasta izvoza s obzirom da namještaj ostvaruje značajan udio ukupnog izvoza BiH.

u 000 KM	Januar – Juli 2009	Januar – Juli 2010	Promjena 2010/2009
IZVOZ	3.073.539	4.017.225	30,70%
UVOZ	7.055.442	7.465.158	5,80%
TRGOVINSKI DEFICIT	-3.981.903	-3.447.933	-13,40%

5. Strane direktne investicije

(u milionima KM) po kvartalima u 2008. 2009. i 2010. godini iznose:

	K1	K2	K3	K4
2008	86	241	163	87
2009	-6,4	160,8	134,2	184,4
2010	57,9	23,3		

Registirana strana ulaganja u drugom kvartalu 2010. godine iznose **23,3** miliona KM, što je manje od ulaganja u drugom kvartalu 2009. godine za 85,5%, a poredeći sa direktnim stranim ulaganjima u drugom kvartalu 2008. godine procentualno su manja za 90,3%. Ukupna registrirana ulaganja u prvom polugodištu 2010.godine iznose 81,15 miliona KM što je manje 47,41% od ulaganja u prvom polugodištu prošle godine. Ukupna direktna strana ulaganja su manja 75,17% u poređenju sa ulaganjima u prvom polugodištu 2008.godine